

10 XII. 1990

Nejvyšší soud ČSFR

2 Tzf 5/90

R o z s u d e k

J m é n e m r e p u b l i k y

Nejvyšší soud České a Slovenské Federativní Republiky projednal ve veřejném zasedání konaném ve dnech 16. - 19. října 1990 v senátě složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Veselého a soudců JUDr. Igora Burgera, JUDr. Ladislava Červenky, CSc., JUDr. Karla Hasche a JUDr. Edamara Krhuta stížnost pro porušení zákona podanou generálním prokurátorem České a Slovenské Federativní Republiky v trestní věci proti obviněným Romanu B r á z d o v i, ing. Miloši K o c ú r o v i, ing. Milanu A n d r á š i k o v i, ing. Pavlu B e ě a č o v i, ing. Františku Č e r m a n o v i, Stanislavu D u b r a v i c k é m u a Juraji L a c h m a n o v i, vedené u krajského soudu v Bratislavě pod sp.zn. 1 T 6/82 a podle § 268 odst.2, § 269 odst.2, § 270 odst.1 tr.ř. rozhodl t a k t o :

Usnesením Nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 25. dubna 1983 sp.zn. 1 To 17/83 a v řízení, které tomuto usnesení předcházelo, byl porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 5, § 256 tr.ř. v neprospěch obviněných.

Toto usnesení v celém rozsahu a dále rozsudek krajského soudu v Bratislavě ze dne 22. září 1982 sp.zn. 1 T 6/82 v odsuzující části se z r u š u j í. Zároveň se zrušují i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Krajskému soudu v Bratislavě se přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

O d ů v o d ě n í :

Rozsudkem krajského soudu v Bratislavě ze dne 22.9.1982 sp. zn. 1 T 6/82 byli obvinění Roman Brázda, ing.Miloš Kocúr, ing. Milan Andrášik, ing.Pavol Beďač, ing.František Čerman a Stanislav Dubravický uznáni vinnými jako spolupachatelé ve smyslu § 9 odst.2 tr.zák. trestným činem vraždy podle § 219 tr. zák. a trestným činem znásilnění podle § 241 odst.1 tr. zák., obv. ing.Milan Andrášik a ing. František Čerman také trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst.1,2 písm.b/ tr.zák. a obv.Juraj Lachman pomocí k trestnému činu znásilnění podle § 10 odst.1 písm.c/, § 241 odst.1 tr. zák.

Vina obviněných podle rozsudku krajského soudu záleží v tom, že:

1. obv.Miloš Kocúr a Milan Andrášik dne 9.7.1976 asi o 22.30 hod v Bratislavě poblíž Studentského domova Ľ.Štúra v Mlýnské dolině do osobního auta zn. Fiat 125 P, SPZ NRA 15-76, které řídil Roman Brázda, násilím vtáhli studentku Lékařské fakulty UK Ľudmilu Cervanovou a společně s Františkem Čermanem ji přes její odpor odvezli do bytu v rodinném domě na Varínské ul.č. 16 v Bratislavě.

V tomto bytě ji všichni obvinění proti její vůli násilím zadržovali, přičemž obv.Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Roman Brázda, František Čerman a Stanislav Dubravický ji nutili pít alkohol a vysvlékli ji se záměrem ji znásilnit.

Obv.Juraj Lachman potom přinesl z koupelny bytu šňůru na prádlo, kterou obv.Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Andrášik a Stanislav Dubravický Ľudmile Cervanové svázali ruce a poté s ní postupně vykonali proti její vůli a přes její odpor pohlavní styk. Přitom si navzájem a také za součinnosti obv.Františka Čermana a Pavla Beďače pomáhali tak, že Ľudmilu Cervanovou držovali;

2. obv. Milan Andrášik a František Čerman dne 9.7.1976 v nočních hodinách bez souhlasu a vědomí Anny Turčanové vnikli do jejího rodinného domku v Bratislavě na Varínské ul.č.16 se záměrem násilím tam držet Ľudmilu Cervanovou, přičemž takové jednání uskutečnili s dalšími osobami - obv. Milošem Kocúrem a Romanem Brázdou a dalšími členy jejich společnosti;

3. obv. Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Pavol Beďač, František Čerman a Stanislav Dubravický v noci z 9. na 10.7. 1976 na podnět Stanislava Dubravického se rozhodli Ľudmilu Cervanovou usmrtit, aby nemohla oznámit Bezpečnosti, že byla znásilněna. Když losováním určili, kdo z nich Ľudmilu Cervanovou usmrtí, naložili ji svázanou a s ústy převázanými kapesníkem do vozidla Romana Brázdy a odvezli ji z Bratislavy do Kráľové u Sence, okr. Galanta k termálnému jezírku. Tam ji Miloš Kocúr s Milanem Andrášikem a Romanem Brázdou vhodili do vody a pod kontrolou Stanislava Dubravického, Františka Čermana a Pavla Beďače ji utopili. Obv. Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Roman Brázda potom mrtvolu Ľudmily Cervanové z jezírka vytáhli a přenesli k nedaleké řece Černá Voda, do které ji vhodili. V této řece byla mrtvola před mostem v obci Kráľové dne 14.7. 1976 nalezena.

Za tyto trestné činy byli obvinění odsouzeni:

Juraj Lachman podle § 241 odst.1 tr. zák. k trestu odnětí svobody v trvání 4 roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst.2 písm.a/ tr.zák. zařazen do první nápravně výchovné skupiny, Pavol Beďač podle § 219 tr. zák. za použití § 35 odst.1 a § 40 odst.1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 8 let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst.3 tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny,

František Čerman podle § 219 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 12 let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst.2 písm.c/ tr. zák. zařazen do třetí nápravně výchovné skupiny,

Stanislav Dubravický podle § 219 tr. zák., § 29 odst.1 písm.a/, b/ odst.3 a § 35 odst.2 tr. zák. k výjimečnému souhrnnému trestu

odnětí svobody v trvání 18 let, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst.2 písm.c/ tr. zák. do třetí nápravně výchovné skupiny, současně byl ohledně Stanislava Dubravického zrušen výrok o trestu v rozsudku okresního soudu v Nitře ze dne 30.9. 1976 sp.zn. 5 T 146/79 ve spojení s usnesením krajského soudu v Bratislavě ze dne 12.12.1979 sp.zn. 2 To 744/79, Roman Brázda, Milan Andrášik a Miloš Kocúr podle § 219 tr. zák., § 29 odst.1 písm.a/, b/, odst.3 a § 35 odst.1 tr. zák. k výjimečným úhrnným trestům odnětí svobody v trvání u Romana Brázdy 20 let, Milana Andrášika 22 let a Miloše Kocúra 24 let.

Podle § 39a odst.2 písm.c/ tr. zák. byl každý z těchto obviněných zařazen k výkonu trestu odnětí svobody do třetí nápravně výchovné skupiny.

Podle § 228 odst.1 tr.ř. byli obvinění Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Pavol Beďač, František Čerman a Stanislav Dubravický zavázáni nahradit Margarétě Cervanové škodu ve výši 2986,90 Kčs, a to společně a nerozdílně.

Podle § 229 odst.2 tr.ř. byla Margaréta Cervanová se zbytkem nároku na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

Naproti tomu byli obv. Roman Brázda, Miloš Kocúr a Juraj Lachman podle § 226 písm.c/ tr.ř. zproštěni obžaloby, a to Roman Brázda pro přípravu k trestnému činu křivé výpovědi podle § 7 odst.1, § 175 odst.1 písm.a/, b/ tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že

- přesně nezjištěného dne v červenci 1976 v Nitře v restauraci Zobor naváděl ing. Naděždu Beňovou, aby před orgány SNB ve věci vyšetřování vraždy Ľudmily Cervanové nevyprávěla pravdu a zamlčela účast jeho i ostatních obviněných na diskotéce ve Studentském domě Ľ. Štúra v Bratislavě dne 9.7.1976,
- v přesně nezjištěné době v r. 1978 v Nitře naváděl Aloise Verčínského, aby v případě jeho výslechu před orgány SNB vypověděl nepravdu, že 9.7.1976 byli spolu, a zajistil mu tak na tento večer alibi;

Miloš Kocúr pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst.1 tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že před utopením poškozené Ľ.Cervanové na břehu jezírka v Kráľové u Sence s ní měl proti její vůli vykonat ještě jednou pohlavní styk;

Juraj Lachman pro trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák., kterého se měl dopustit spolu s dalšími obviněnými ke škodě Ľ.Cervanové skutkem uvedeným v bodě 4 obžaloby.

Rozsudek krajského soudu v Bratislavě napadl odvoláním podaným v neprospěch všech obviněných krajský prokurátor v Bratislavě a v průběhu odvolacího řízení vzal odvolání ve věci obv. Lachmana zpět. Až na obv.Lachmana podali proti rozsudku odvolání také obvinění a jejich příbuzní. Nejvyšší soud Slovenské republiky usnesením ze dne 25. dubna 1983 sp.zn. 1 To 17/83 všechna podaná odvolání jako nedůvodná zamítl.

Proti tomuto usnesení Nejvyššího soudu SR podal generální prokurátor České a Slovenské Federativní Republiky podle § 266 odst. 1 tr.ř. ve prospěch všech obviněných stížnost pro porušení zákona. Má za to, že napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 256 tr.ř. a stejně jako v předcházejícím řízení též v ustanovení § 2 odst.5 tr.ř., neboť přes rozsáhlé dokazování provedené v přípravném řízení a v řízení před soudem nebyly vyčerpány všechny možnosti k úplnému objasnění věci a ověření obhajoby obviněných. Rozhodnutí obou soudů jsou v důsledku toho založena na neúplných skutkových zjištěních.

K odůvodnění podané stížnosti poukázal generální prokurátor předně na to, že některé závěry o vině obviněných se opírají pouze o skutkové předpoklady, které nebyly důkazně potvrzeny. Navíc se tyto předpoklady staly součástí logické konstrukce skutkového děje, ač je jejich existence pochybná.

Úroveň domněnky nepřekročila předně skutková zjištění o předčasném opuštění pracoviště obv.M.Kocúrem a vzdálení se svědkyně MUDr.Viery Vozárove kritického dne ze soustředění vodáků v Revištském Podzámčí. Neúnosnou je také domněnka, že by

obv. Čerman a Andrášik svěřili své francouzské společnice při jejich přepravě z Mlýnské doliny do Bratislavy-Lamače cizím mužům a také souvisící předpoklad, že obv. Dubravický znal místo Andrášikova bytu, kam měl sestry Cohenovy odvézt. Nebylo rovněž prokázáno, že si obv. Čerman i po opuštění podnájmu na Varínské ulici ponechal klíče od bytu Turčanových a mohl je právě kritického dne použít.

Větší pozornost ostatně soudu podle stížnosti generálního prokurátora měly věnovat objasnění dalších skutkových okolností.

Neprovedly totiž v dostatečném rozsahu ani dokazování o obhajobě obv. P. Beďače. Krajský soud nevyslechl k jeho alibi jako svědky Ivo Bise a Milana Cvopu, ač mohli potvrdit, že jeho auto Fiat 500 nebylo v kritické době v pojízdném stavu, a podepřít tím svědectví jeho bratra Imricha. Jelikož zvolil takový postup z důvodů předpokládané nevěrohodnosti vzpomenutých důkazů, krajský soud ve skutečnosti hodnotil důkazy, které vůbec neprovedl. Stav Beďačova auta byl přitom podmínkou možného přesunu obviněných P. Beďače, F. Čermana, S. Dubravického a J. Lachmana z Bratislavy na místo usmrcení Ľ. Cervanové v Kráľové u Sence.

Také ve věci obv. Milana Kocúra krajský soud v Bratislavě vyslechl k alibi obviněného pouze svědka Juraje Haláchyho, ačkoliv svědek Štefan Tarko, obviněnému Kocúrovi bezprostředně nadřazený, mohl spornou otázku předčasného odchodu obv. Kocúra z pracoviště kritického dne lépe objasnit.

K ověření svědectví MUDr. Viery Vozárové, že se kritického dne nevzdálila ze soustředění vodáků v Revištském Podzámčí, krajský soud vyslechl pouze svědka Pavla Pavlíka a opřel svá skutková zjištění o jeho výpověď přesto, že svědek připustil opuštění tábora svědkyní Vozárovou jen teoreticky. Nejistil dalšími důkazy, jaká byla skutečnost, byť zejména výpovědi svědkyň Kataríny Budínské a Ivony Kustrové, s nimiž svědkyně Vozárová bydlela společně v tomtéž stanu, mohly přispět k objasnění sporné problematiky.

Krajský soud rovněž neprovedl dostatečné dokazování o alibi obv. Anrášika a Čermana, podle něhož se oba obvinění měli se sestrami Cohenovými v nočních hodinách kritického dne vrátit do Anrášikova bytu v Bratislavě-Lamači. Důkaz osobním výsledkem sester Cohenových byl nedůvodně odmítnut, stalo-li se tak s poukazem na nevěrohodnost jejich výpovědí, neboť v takovém případě byl hodnocen důkaz, který nebyl vůbec proveden.

V té souvislosti nebylo rovněž zjišťováno, zda obv. Dubravický, který měl obv. Lachmana navigovat do Lamače, vůbec znal v kritické době místo Anrášikova bydliště a mohl by do něho sestry Cohenovy dopravit.

Nebylo dostatečně prokázáno ani místo činu. Ve spisech chybí výsledky hydrobiologického rozboru vzorků vody odebraných 16.7.1976 z řeky Černá Voda a tato skutečnost spolu s rozdílnými druhy rozsivek, které byly zjištěny v tělesných orgánech zemřelé, a hydrobiologickou expertízou ve vzorcích vody odebraných v roce 1981 z termálního jezírka, otvírá pochybnosti o spolehlivosti dosavadního určení místa činu. Tím zároveň vznikají pochybnosti o věrohodnosti důkazů, jimiž doposud bylo místo činu prokazováno.

Obdobně nebylo podle názoru generálního prokurátora ČSFR zjištěno ani místo únosu Ľ. Cervanové. Pochybnosti o něm vyplývají z rozdílných výpovědí svědků Igora Urbánka, Zdenky Prieložné a Magdy Mlynarčíkové o doprovodu Ľudmily Cervanové svědkem Urbánkem k autobusové zastávce. Tyto rozpory nebyly odstraněny přesto, že jejich vyřešení úzce souvisí s věrohodností výpovědi svědka Igora Urbánka.

Z těchto důvodů nepovažuje generální prokurátor ČSFR dosavadní dokazování za úplné a má za to, že krajský soud v Bratislavě rozhodl o vině obviněných na podkladě nedostatečných skutkových zjištění. Též chyby se ostatně dopustil i Nejvyšší soud Slovenské republiky tím, že tyto vady neodstranil ani v odvolacím řízení, když odvolání podaná ve prospěch obviněných nedůvodně zamítl.

Generální prokurátor ČSFR proto navrhl, aby Nejvyšší soud ČR vyslovil, že napadeným usnesením Nejvyššího soudu SR ze dne 25.4.1983 sp.zn. 1 To 17/83 a v řízení tomuto rozhodnutí předcházejícím byl porušen zákon v neprospěch všech obviněných v ustanoveních § 2 odst.5 a § 256 tr.ř., aby podle § 269 odst.2 tr.ř. napadené usnesení Nejvyššího soudu SR i rozsudek krajského soudu v Bratislavě ze dne 22.9.1982 sp.zn. 1 T 6/82 zrušil a podle § 270 odst.1 tr.ř. přikázal krajskému soudu v Bratislavě o věci znovu jednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud České a Slovenské Federativní Republiky přezkoumal podle § 267 odst.1 tr.ř. správnost výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen v rozsahu vytýkaném ve stížnosti pro porušení zákona.

Krajský soud v Bratislavě provedl u hlavního líčení v posuzované trestní věci velmi rozsáhlé dokazování, přesto se mu však nepodařilo její skutkový stav dostatečně objasnit. Neúplnost dokazování neodstranil ani Nejvyšší soud SR, byť některé důkazy v odvolacím řízení sám doplnil. Soudy v důsledku toho rozhodly o vině obviněných na základě skutkového stavu věci, který nebyl dostatečně objasněn. Jejich rozhodnutí proto nejsou v souladu se zákonem.

Obecnou vadou v postupu krajského soudu i Nejvyššího soudu SR je jejich nesprávný přístup k obhajobě obviněných. Byla v některých případech bez jakéhokoliv prověření odmítnuta a důkazy, kterými mohla být ověřena, nebyly provedeny. Obhajoba obviněných byla v těchto případech posuzována jen ve světle důkazů, které vyznívaly jednostranně v neprospěch obviněných. V důsledku toho byla obhajoba obviněných apriorně považována za nevěrohodnou a odmítána. Takový postup je nesprávný. Neodpovídá základním principům trestního řízení zajišťujícím jeho objektivitu, zejména zásadám objektivní pravdy a práva na obhajobu. Soud nemůže hodnotit důkazy, které neprovedl, tím spíše týkají-li se, jak tomu bylo právě v posuzovaném případě,

významných a důležitých okolností, relevantních z hlediska správných skutkových zjištění.

V posuzované věci soudy postupovaly tímto nesprávným způsobem především při dokazování ohledně možné účasti některých obviněných na skutku a postupně měněných místech jeho přípravy a páchání, popř. ohledně okolností podmiňujících možnost jejich účasti.

Tak konkrétně ve věci obv. Miloše Kocúra měli být vedle Štefana Tarko, způsobilého objasnit přítomnost obv. Kocúra kritického dne na pracovišti u Městského stavebního podniku v Nitře až do odpoledních hodin, vyslechnuti jako svědci rovněž manželé Dagmar a Michal Luprichovi, Josef, František a Dagmar Daňovi a v neposlední řadě též Igor Peleška a Josef Šula k účasti obv. Miloše Kocúra na výletě podniknutém v odpoledních hodinách kritického dne k zatopenému bagrovišti v Ivánce u Nitry, kde měl obv. Miloš Kocúr setrvat až do odpoledních hodin následujícího dne.

Soudy se nemohly obejít bez výsledku sester Sylvie a Lucie Cohenových u hlavního líčení, neboť jinak nemohly ani prověřit alibi obviněných Milana Andrášika a Františka Čermana, že se s oběma svědkyněmi kritického dne kolem půlnoci vrátili z diskotéky v Mlýnské dolině do Andrášikova bytu v Bratislavě-Lamači, ani objasnit další okolnosti důležité pro hodnocení věrohodnosti vlastních údajů obou svědkyň i dalších důkazů. Patří k nim především event. účast obou sester Cohenových na zábavě v bytě Turčanových na Varínské ulici /jak ji shodně uvedli obv. Roman Brázda a svědkyně MUDr. Viera Vozárová, dříve Zimáková/, způsob a doba jejich návratu do Andrášikova bytu v Lamači, termín a průběh jejich návštěvy v ČSFR na počátku července roku 1976 a porovnání zjištěných okolností s poznatky již shromážděnými v dosavadním průběhu řízení - s deníkem sester Cohenových, zprávami o jejich pobytu v ČSFR poskytnutými Sylvií Cohenovou československému velvyslanectví v Paříži, dopisem Sylvie Cohenové z 1.6.1982 /č.1. 3248 vyš.sp./ a s jejím dopisem z 3.8. 1982 /příloha II/9 protokolu o hlavním líčení/, s odborným

vyjádřením Federální správy VB z 24.5.1982 pod sp.zn. 017/84/KT-4-82 /č.l. 3242 vyšetřovacího spisu/, týkajícím se zhodnocení data v deníku sester Cohenových za falsum, v neposlední řadě také s dokumentací jejich návštěvy Klausovy synagogy a Státního židovského muzea v Praze /přílohy II/10 a 11 protokolu o hlavním líčení/. Takový postup je nezbytný také z hlediska správného hodnocení vlivu času uběhlého od návštěvy obou svědkyň v ČSFR a možností jejich přímého styku s obviněnými, popř. jejich rodinnými příslušníky, na věrohodnost jejich výpovědí. Hodnocením těchto faktorů se musí soud pečlivě zabývat, a to nejen u zmíněných výpovědí sester Cohenových, ale i u mnoha dalších důkazů. Nikoliv nepodstatná je rovněž námitka obv.Pavla Beďače o nepojízdnosti jeho auta Fiat 500, neboť i ona znamená podmínku jeho možné účasti / i účasti dalších obviněných, kteří měli být jeho autem přepraveni z Mlýnské doliny do Bratislavy-Prievozu a odtud do Kráľové u Sence/, na činu. Přesto však soudy odmítly s poukazem na nevěrohodnost odůvodněnou protikladnými důkazy provést výpověď svědků Ivo Bise a Milana Cvopy, ač podle obv.Pavla Beďače tito svědci mohli jeho obhajobu potvrdit.

Pro úplnost je třeba v této souvislosti poukázat na novou obhajobu uplatněnou obv.Romanem Brázdou v jeho písemnosti, nazvané "žádost o obnovu procesu" ze dne 17.5.1990, kterou adresoval Nejvyššímu soudu ČSFR. Tuto obhajobu je nutno prověřit stejně jako alibi ostatních obviněných. Výslech svědkyň Aleny Mikové a Evy Andrášikové, s nimiž měl obv.Roman Brázda kritického dne v odpoledních a večerních hodinách prodlévat v jedné z nitranských vináren, a příp. ověření věrohodnosti jejich výpovědí se proto jeví nezbytnou součástí uvažovaného důkazního doplnění.

Teprve po provedení uvedených důkazů a jejich případném doplnění o okolnosti, které umožní posoudit jejich věrohodnost, bude možno považovat dokazování o alibi zmíněných obviněných za úplné a způsobilé k řádnému hodnocení podle § 2 odst.6 tr.ř.

a k odůvodnění z nich vyplývajících skutkových poznatků. Dosavadní závěry v tomto směru byly přinejmenším předčasné, neboť se opíraly o neúplné výsledky dokazování.

Neúplným však zůstalo rovněž dokazování o okolnostech, jež mají význam zejména pro posuzování věrohodnosti důkazů, které soud považoval za rozhodující a opřel o ně svá skutková zjištění. Těmto okolnostem nebyla věnována dostatečná pozornost, ať se týkají událostí z Mlýnské doliny, anebo souvisí s trestnou činností, která měla být postupně spáchána v bytě na Varínské ulici a posléze v Králové u Sence. Soudy neobjasnily všechny souvislosti mající význam pro hodnocení věrohodnosti takových důkazů, zejména neodstranily rozpory, které jejich věrohodnost a tím i objektivitu na nich založených skutkových zjištění problematizují.

Pokud jde o události proběhlé v Mlýnské dolině, má takový význam především svědectví Igora Urbánka a dosud neodstraněné rozpory, které se v dokazování o okolnostech osvědčovaných tímto svědkem nakupily.

Proti jeho tvrzení o doprovodu Ľudmily Cervanové od internátu Ľ.Štúra až na místo jejího únosu stojí výpověď svědkyně Zdenky Kováčové, provdané Prieložné a Magdalény Mlynarčíkové, podle nichž Ľudmila Cervanová nebyla před únosem cestou k autobusové zastávce doprovázena žádným mužem. Krajský soud v Bratislavě měl tento rozpor odstranit výsledkem dalších svědků - Pavla Komory, Alexandra Nikolajeviče Kozaka, Pavla Vereše a Milana Babulice, kteří v přípravném řízení potvrzovali výpovědi svědkyň Z.Prieložné a M.Mlynarčíkové, příp. výsledkem dalších osob, které musely odchod Ľ.Cervanové z internátu za znamenať, a to Ivana Mrazko, Miroslava Vanko a Ladislava Veľkého. Protože tak krajský soud nepostupoval, zůstala otázka doprovodu Ľ.Cervanové svědkem Igorem Urbánkem spornou a nadále zpochybňuje věrohodnost Urbánkova svědectví, že byl únosu Ľ.Cervanové přítomen.

Obdobný význam má rovněž neobjasněný rozpor v dokazování o místě únosu Ľ.Cervanové. I v tomto případě kolidují Urbánko-
vy údaje, umísťujúci únos do priestoru zastávky autobusu č.39,
se svedectvím Zdenky Prieložné a Magdalény Mlynarčíkovej, ktoré
ho umísťujú do 2/3 vzdálenosti medzi internátom a zastávkou au-
tobusu. Krajský súd vzal za základ skutkových zistení o mís-
te únosu výpoveď svedka Igora Urbánka, aniž by vyhodnotil dŕ-
tely únosu výpoveď svedkyň ovliv-
něných afunkcí veřejného osvětlení v uvažovaném priestoru v době
zčinu a levotočivou zatáčkou ve směru od internátu Ľ.Štúra k za-
stávce autobusu č.39 a zkoumal, zda by svedkyň Zdenka Prielož-
ná a Magdaléna Mlynarčíková mohly v těchto podmínkách zavlče-
ní Ľ.Cervanové do osobního auta, pokud by k němu došlo v soula-
du se svedctvím Igora Urbánka v priestoru autobusové zastávky,
vŕbec pozorovat. Měl-li krajský súd pochybnosti o vyšetřovacím
pokusy, kterým byly v r.1976 zjišťovány výhledové možnosti na
místě únosu, měl tento důkaz provést znovu a podle jeho výsled-
ků i podle výsledků konfrontace svedctví Z.Prieložné a M.Mly-
narčíkové s výpověďmi svedků Ivana Mrázko, Miroslava Vanko a
Ladislava Velkého rozpor v dokazování odstranit.

Věrohodnosti Urbánkovy výpovědi se dotýkají také rozpory
v dokazování o realitě konfliktu mezi obv.Milošem Kocúrem a
svedkem Igorem Urbánkem ve vestibulu internátu Ľ.Štúra. Kraj-
ský súd se nezabýval důkazy, které konflikt v rozporu se sved-
ctvím Igora Urbánka nepotvrzují, zejména nevyslechl jako sved-
ka MUDr.Josefa Čulmana, příp. dosud neslyšenou svedkyňi Rizma-
novou, ač jejich výpovědi patří také k podkladům, na jejichž
základě měl súd posuzovat správnost alibi obv.Kocúra.

V souvislosti s dosud neobjasněným doprovodem Ľ.Cervanové
na místo jejího únosu se krajský súd v dostatečném rozsahu
nezabýval ani důkazy o jejím chování při odchodu z internátu,
které Urbánkovu svedctví odporují. Patří mezi ně zejména sved-
ctví Juraje Kličky o Cervanovou odmítnuté nabídce doprovodu
na nádraží v Bratislavě, odůvodněné příslibem odvozu autem Ni-
trančanů, a v neposlední řadě již vzpomenutá svedctví Pavla

Komory, A.N.Kozáka, Pavla Vereše, Milana Babulice, Ladislava Veľkého, Miroslava Vanko, Zdenky Prieložné a Magdalény Mlynarčíkové o tom, že Ľudmila Cervanová odchádzala z internátu Ľ.Štúra sama, nesouc v ruce cestovnú tašku.

Za nedostatok v postupu obou súdů nutno označiť skutočnosť, že neprovedly dôkaz trestným spisem obv.Jána Hrma, v r.1976 študenta I.ročníku FTVS-UK v Bratislave, vedeným na odboru vyšetrování Správy VB v Bratislave pod pôvodným VV-38/76, jehož trestní stíhání pro trestný čin vraždy podle § 219 tr.zák., spáchaný 9.7.1976 únosom a usmrcením Ľudmily Cervanové, bylo podle § 172 odst.1 písm.c/ tr.ř. zastaveno. Spis totiž mimo jiné okolnosti související s projednávanou trestní věcí obv.Romana Brázdy a spol., které je třeba vzít při zjišťování jejího skutkového stavu v úvahu, obsahuje také pôvodní výpověď svědka Lukáče Karabinoše z r.1976, který v ní v rozporu se všemi důkazy, o které soudy v trestní věci obv.Romana Brázdy a spol. opřely svá zjištění, označil za únosce Ľ.Cervanové tři osobně mu známé vysokoškolské študenty bydlící na internátu Ľ.Štúra, které v osobním autě Škoda 100 /Š 100 L/ odvázejícím Ľ.Cervanovou bezpečně poznal. Soudy měly porovnat jeho výpovědi, jimiž si protiřečí, a zhodnotit věrohodnost a oprávněnost protikladných verzí, příp. opatřit pro takové hodnocení objektivní podklady, nevyjímaje výslech vyšetrovatelů vyslychajících Lukáče Karabinoše /později zemřelého/ jako svědka v letech 1976 a 1981. Protože soudy tímto způsobem nepostupovaly, pôvodní verze Karabinošovy výpovědi i nadále problematizuje věrohodnost důkazů, o které krajský soud i Nejvyšší soud NS opřely svá skutková zjištění a rozhodnutí.

Okolnosti umožňující posoudit hodnověrnost důkazů nebyly předmětem dokazování ani v případě svědectví MUDr. Viery Vozárové. Také její protikladné výpovědi měly být ověřeny všemi dostupnými důkazy a přitom vznikající rozpory měly být na základě objektivních podkladů, které by je umožnily posoudit a hodnotit, odstraněny.

Krajský soud však tímto způsobem nepostupoval. Nevyslechl vedle svědka Pavla Pavlíka další účastníky vodáckého soustředění, v jejichž společnosti měla svědkyně Viera Vozárová dne 9.7. 1976 v odpoledních a nočních hodinách prodlévat v Revištském Podzámčí, zejména však Katarínu Budinskou a Ivonu Kustrovou, s nimiž svědkyně Viera Vozárová měla přespávat ve stanu a které si proto mohly zapamatovat její nepřítomnost, příp. ranní návrat.

Podmínkou uplatnění protikladné verze, kterou svědkyně Viera Vozárová usvědčovala všechny obviněné z účasti na činu, je rovněž zachovaná možnost návratu této svědkyně z Nitry do Revištského Podzámčí před zahájením denního programu dne 10.7.1976. Z těchto důvodů a vzhledem ke vzdálenostem mezi Nitrou a Revištským Podzámčím měla být tato možnost prověřena a mělo se tak stát na podkladě časového snímku cesty svědkyně Vozárové vypracovaného v závislosti na použitém dopravním prostředku. Krajský soud uvedeným způsobem původní výpověď svědkyně Viery Vozárové neproověřil. Dokazování o okolnostech umožňujících posoudit její věrohodnost proto zůstalo neúplným.

Dosavadní dokazování je neúplné konečně též proto, že krajský soud vůbec neprovedl dokazování o některých dalších důležitých skutkových okolnostech, anebo se spokojil s takovými důkazy, které spornou problematiku v dostatečném rozsahu neobjasnily nebo nebyly provedeny způsobem odpovídajícím zákonu.

Takovou povahu rovněž má v posuzovaném případě uplatněná metoda pachových konzerv. Nejvyšší soud SR její výsledky odmítl, a niž by z věcného hlediska označil a zdůvodnil, proč nemohou znamenat nepřímý usvědčující důkaz pro případ, že byly získány způsobem vyhovujícím podmínkám Směrnice pro využívání metody pachových konzerv ve Sboru národní bezpečnosti, stanoveným pod VB/F-21/R-77, event. předchozím předpisem, a nebyly ovlivněny ani faktorem času a prostředím, jejichž působení byly vzhledem k otiskům pachových stop odňatým v r.1976 mimo jiné z předmětů nalezených v řece Černá Voda dlouhodobě vystaveny. S přihlédnutím k nárokům spojeným s posuzováním těchto otázek nelze vystačit s ob-

jasněním zmíněných okolností svědkem Miroslavem Rožnovským, technikem Bezpečnosti, jak postupoval krajský soud v Bratislavě, a nezbyvá, než podle § 105 tr.ř., jak na to upozornil již Nejvyšší soud SR, přibrat k provedení odorologické expertízy znalce, popř. zainteresovaný ústav. Předmětem znaleckého posudku přitom vedle přezkoumání správnosti postupu při aplikaci metody pachových konzerv a vlivu prostředí i faktoru času na dosažené výsledky budou i otázky dokumentace uplatnění této metody a jejích výsledků v dané věci, což ve spise doposud chybí. Úkolem znalce dále bude odůvodnit správnost a použitelnost jejích výsledků i vzhledem k takové okolnosti, jako je shoda pachové konzervy obv. Miloše Kocúra s otisky pachových stop odebraných z riflových kalhot Ľudmily Cervanové, když s nimi obv. Kocúr nemohl přijít do styku. Zemřelá je totiž v kritické době neměla oblečeny a kalhoty byly po činu nalezeny mezi jejími ostatními svršky ve skříni na pokoji internátu Ľ. Štúra v Mlýnské dolině.

Teprve objasnění uvedené problematiky umožní krajskému soudu zaujmout věcně správné stanovisko k důkaznímu významu výsledků aplikace posuzované metody a jejich použitelnosti jako nepřímého usvědčujícího důkazu. Dosavadní závěry soudů v tomto směru postrádají potřebnou důkazní oporu.

V trestním spise dále chybí dokumentace a výsledky hydrobiologické expertízy dvou vzorků vody odebraných dne 16.7.1967 z řeky Černá Voda v okolí místa nálezu mrtvoly Ľudmily Cervanové /nejde tu o vyhodnocení vzorku vody s rostlinným materiálem ve znaleckém posudku Kriminalistického ústavu VB ze dne 30.7.1976 na č.1. 1868 vyšetřovacího spisu/. Tento nedostatek akcentují výsledky hydrobiologického rozboru vzorků vody odebrané dne 20.11.1981 z termálního jezírka na katastru obce Kráľová u Sence, v němž měla být podle skutkových zjištění obou soudů Ľudmila Cervanová utopena, tím, že se překrývají s pitevním nálezem jednotlivých druhů rozsivek v játrech a plicích zemřelé jen zčásti. Tyto souvislosti jsou zdrojem úvah, zda pitevnímu nálezu neodpovídají více hydrobiologické poměry ze vzorků vody z řeky Černá Voda, než z termálního jezírka, a tím i zdrojem pochybností

obviněných o správném zjištění místa činu a objektivitě prokazujících ho důkazů.

Argument o možné změně fytoplanktonu termálního jezírka v období let 1976-1981, jak jí připouští hydrobiologická expertíza, sám o sobě neodstraňuje zmíněné nedostatky a jejich vliv na skutková zjištění. Doplnění vyšetřovacího spisu rozborem vzorků vody odebraných v r.1976 z řeky Černá Voda se proto jeví pro posouzení otázky, zda pitevnímu nálezu odpovídá více jejich skladba ve vzorcích vody odebraných z termálního jezírka, než z řeky Černá Voda, důležité.

V té souvislosti nutno dodat, že krajský soud bude muset zkoumat, jaký vliv mělo na hydrobiologické poměry obou míst - místa nálezu mrtvoly v řece Černá Voda a místa utopení Ludmily Cervanové v termálním jezírku jejich propojení, pokud k němu došlo přede dnem 9.7.1976. Zmiňuje se o něm zpráva Geologického ústavu v Bratislavě ze dne 19.11.1981, připojená ke zprávě odboru vyšetřování VB - Správy SNB hl.m.Bratislavy a Západoslovenského kraje ze dne 13.7.1990 pod ČVS VV 38/1976, vyžádané Nejvyšším soudem ČSFR. Nároky správného posouzení této problematiky odůvodňují objasnění a vyhodnocení těchto otázek znaleckým posudkem z oboru hydrobiologie.

Předmětem dokazování krajského soudu posléze nebyly ani námitky obviněných zpochybňující identitu ženské mrtvoly nalezené v řece Černá Voda. Jsou-li zdrojem pochybností obviněných v tomto směru rozdílné údaje o stáří a době setrvání nalezené mrtvoly ve vodě podle zprávy MUDr. Anny Kalašové ze dne 14.7.1976 o ohledání mrtvoly a podle pitevního nálezu a soudnělékařského znaleckého posudku ze dne 16.7.1976 o smrti Ludmily Cervanové, pak měl krajský soud objasnit výsledkem MUDr. A. Kalašové okolnosti, za kterých bylo ohledání mrtvoly provedeno a posoudit jejich význam a vliv na zkoumané a odporující si údaje. V této souvislosti se pro případ přetrvávajících nejasností dává v úvahu vyžádání znaleckého posudku o rozkladu mrtvoly ve vodě za konkrétních podmínek v době činu. Totožnost nalezené ženské mrtvoly s obětí je základní otázkou reality posuzovaného skutku a jaké-

koli objektivní pochybnosti v tomto směru nelze nechat bez povšimnutí.

Neúplné zůstalo rovněž dokazování o námitce vynuceného doznání, ačkoliv jsou jeho výsledky významným podkladem pro hodnocení věrohodnosti jednoho ze stěžejních důkazů - původního doznání obviněných. Soudy v daném případě nevyčerpaly k objasnění této otázky všechny nabízející se možnosti. Předně v dostatečném rozsahu neprověřily údaje obviněných o ovlivňování a vynucování jejich výpovědí psychickým nátlakem a fyzickým násilím nastrčených spoluvězňů, jak na to poukazovali zejména obv. Roman Brázda a Milan Andrášik. Vedle Jana Janžetiče měli být k těmto otázkám vyslechnuti také svědci Petr Jurák, Zdeněk Krajčí, Rajmund Kazatel a Petr Helísek /ve věci obv. R. Brázdy/, Ivan Fagan / k tvrzení obv. M. Andrášika/ a svědek Bertok /k obhajobě obv. F. Čermana/. Doba jejich pobytu na společných celách s obviněnými a důvody, pro které do nich byli umístěni, měly současně tvořit nedílnou část doplňovaných skutkových zjištění, opatřených od vedení příslušných útvarů SNV a ve věci činných vyšetřovatelů.

K otázce fyzického násilí krajský soud provede důkaz také spisem okresní prokuratury Bratislava-venkov Vp 38/81 o trestním stíhání obv. P. Beďače údajně pro trestný čin křivého obvinění podle § 175 odst. 1 tr. zák., který měl obviněný spáchat oznámením u náčelníka věznice a generálního prokurátora SR, že byl při výslechu dne 26.8.1981 vyšetřovatelem zbit. Pro případ, že stíhaný čin nebyl objasněn, krajský soud sám provede s přihlédnutím ke shromážděným důkazům opatření ke zjištění objektivní pravdy.

Závažnost námitek obviněných o jejich ovlivňování fyzickým a psychickým násilím a možné obtíže při opatřování podkladů pro objasňování těchto metod odůvodňují požádat o souběžné vyšetření okolností důležitých z hlediska oprávněnosti námitek obviněných Inspekci ministra vnitra SR a obdobný orgán SNV SR.

V této souvislosti měl krajský soud zkoumat také námitku obviněných, že psychickým nátlakem byla vynucena rovněž usvědču-

jící je výpověď svědkyně MUDr. Viery Vozárové. Krajský soud měl v tomto směru provést důkaz spisem obvodního soudu v Bratislavě sp.zn. 2 T 326/82 a zejména objasnit, zda takové účinky nebylo dvoudenní zadržení svědkyně Vozárové dne 28.8.1981 a její vzetí do vazby dne 8.10.1981 pro trestný čin křivého obvinění podle § 175 odst.1 tr.zák., jestliže bylo odůvodněno odvoláním původních a obviněné usvědčujících výpovědí a svědkyně přítom byla propuštěna na svobodu z vazby i z předběžného zadržení, jakmile tyto změněné výpovědi odvolala.

Teprve výsledky doplněného dokazování o námitce vynucených důkazů umožní zaujmout objektivní stanovisko k otázce, zda odvolané usvědčující výpovědi obviněných a svědkyně V.Vozárové z přípravného řízení nebyly ovlivněny psychickým nátlakem a fyzickým násilím a mohou být v důsledku toho podkladem správných skutkových zjištění soudů. Dosavadní poznatky v tomto směru jsou neúplné, řešení této problematiky neumožňují a na nich založené skutkové závěry obou soudů nemají dostatečnou důkazní oporu.

Vytýkané nedostatky se netýkají zprošťující části rozsudku, v tomto směru soudy postupovaly v souladu s hledisky zákona a proto zprošťující výroky zůstaly nedotčeny.

Vzhledem k nedostatkům ve skutkových zjištěních, z nichž některé nebyly v podané stížnosti pro porušení zákona vytýkány, Nejvyšší soud ČSFR vyslovil, že usnesením Nejvyššího soudu SR ze dne 25.dubna 1983 sp.zn. 1 To 17/83 a v řízení, které tomuto usnesení předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst.5, § 256 tr.ř. v neprospěch obv.Romana Brázdy, ing. Miloše Kocúra, ing. Milana Andrášika, ing.Pavla Beďače, ing.Františka Čermana, Stanislava Dubravického a Juraje Lachmana, toto usnesení v celém rozsahu a dále rozsudek krajského soudu v Bratislavě ze dne 22.září 1982 sp.zn. 1 T 6/82 v odsuzující části zrušil, zároveň zrušil i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a krajskému soudu v Bratislavě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

při novém projednání věci bude povinností krajského soudu doplnit dokazování o dosud neobjasněných okolnostech, blíže již v tomto rozhodnutí uvedených a řídit se přitom úvahami Nejvyššího soudu ČSFR, které směřují ke zjištění skutečného stavu věci a hodnocení důkazů založenému na pečlivém uvážení všech okolností případu při plném respektování práva obviněných na obhajobu a dodržování ostatních principů trestního řízení. Vinu obviněných bude možné posoudit až po odstranění neúplnosti dosavadních skutkových zjištění.

p o u č e n í , Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

V Praze dne 19. října 1990

Za správnost:

Kyč



Předseda senátu:

JUDr. Vladimír V e s e l ý v.r.